

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

الگوی ظاهری کتابهای
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

الگوی صفحات آغازین و پایانی کتاب‌های پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

سال انتشار: ۱۳۸۹

تدوین: مانی فرسایی و نادیا حاجی‌عزیزی

زیر نظر: دکتر غلامعلی منتظر

نشانی: تهران - خیابان انقلاب - چهارراه فلسطین - شماره ۱۰۹۰ - پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

صندوق پستی: ۱۳۷۱-۱۳۱۸۵

تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۵۱۴۳۰

دورنگار: ۰۲۱-۶۶۴۶۲۲۵۴

رایانامه: info@irandoc.ac.ir

وبگاه: www.irandoc.ac.ir

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۱
شکل ۱. طرح جلد کتاب.....	۳
شکل ۲. نوار لوگوی کتابهای پژوهشگاه.....	۴
شکل ۳. نوار لوگوی کتابهای مشترک با سایر ناشران.....	۵
صفحهٔ بسم الله.....	۶
صفحهٔ عنوان (فارسی).....	۸
صفحهٔ شناسنامه.....	۱۰
صفحهٔ اهدا.....	۱۲
یادداشت ناشر.....	۱۲
پیش گفتار (ها).....	۱۲
فهرست مطالب.....	۱۲
پس گفتار.....	۱۲
پیوست (ها).....	۱۲
منابع.....	۱۳
واژه نامه (ها).....	۱۳
برای مطالعهٔ بیشتر.....	۱۳
نمایه (ها).....	۱۳
صفحهٔ عنوان (انگلیسی).....	۱۴

۱. مقدمه

این مجموعه با هدف همناختی ظاهری جلد و صفحات آغازین و پایانی کتاب‌های پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران تدوین شده است. هر کتاب از یک جلد و متن (که خود به سه بخش پیش‌متن^۱، متن^۲ و پس‌متن^۳ تقسیم می‌شود) تشکیل شده است.

۲. جلد کتاب

جلد دربرگیرنده رو، عطف و پشت آن است. در دو قسمت ابتدا و انتهای جلد نیز دو لبه برگردان وجود دارد که به ترتیب توضیحاتی درباره «نگارنده/مترجم» کتاب و «توضیحاتی درباره مفاد» کتاب است. در انتهای لبه برگردان پشت بهای کتاب نیز به فارسی درج می‌شود. عرض هریک از لبه برگردان‌ها پنج سانتی‌متر است. اطلاعات جلد کتاب به شرح جدول ۱ است.

جدول ۱. محتوای جلد کتاب

لبه برگردان رو	روی جلد (به زبان فارسی)	عطف جلد	پشت جلد (به زبان انگلیسی)	لبه برگردان پشت
توضیحاتی درباره نگارنده/مترجم	نام کتاب	لوگوی کتاب (در صورت تک‌ناشری)	نام کتاب	توضیحاتی درباره مفاد کتاب
_____	شماره جلد	عنوان کتاب (فارسی)	شماره جلد	_____
_____	نام و نام‌خانوادگی نگارنده	نام نگارنده/مترجم	نام و نام‌خانوادگی نگارنده	_____
_____	نام و نام‌خانوادگی مترجم	شماره پیاپی	نام و نام‌خانوادگی مترجم	_____
_____	_____	سال انتشار	شابک (فارسی و انگلیسی)	_____
_____	_____	_____	رمزین	بها
_____	لوگوی کتابها	_____	لوگوی کتابها	_____

^۱ . Front Matter

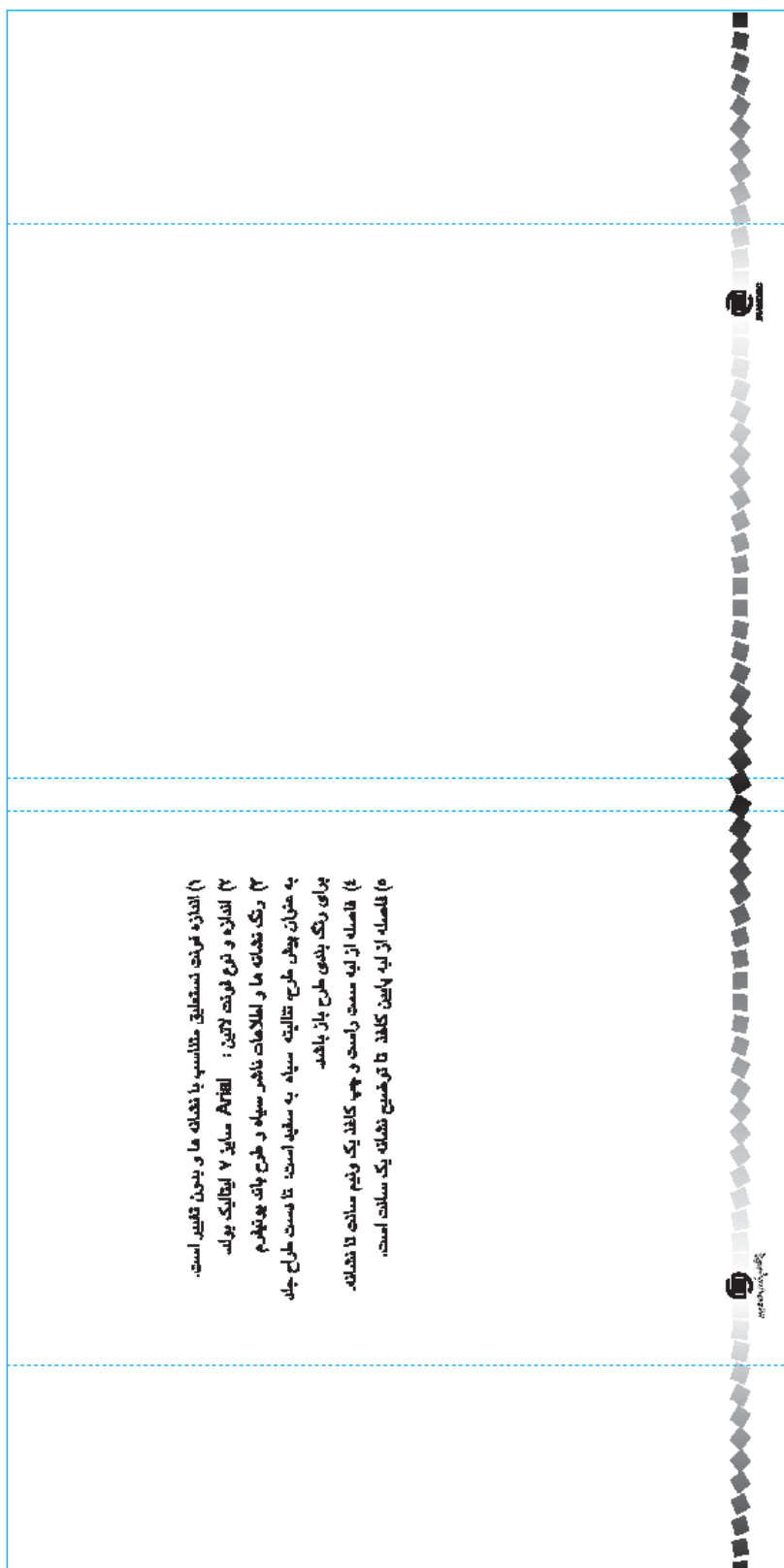
^۲ . Text Matter

^۳ . End Matter

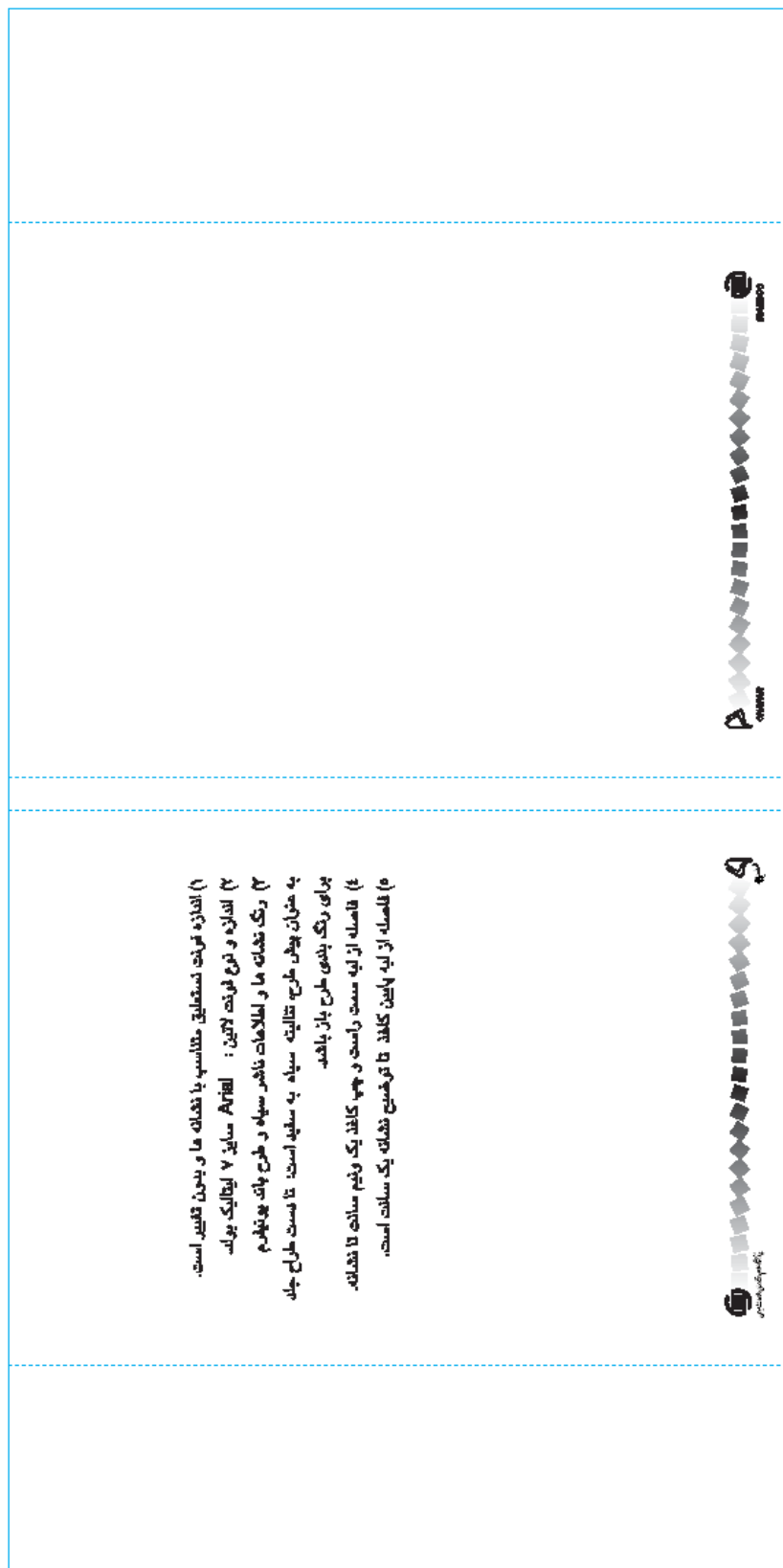
نمونه‌ای از «جلد کتاب» در شکل ۱ آمده است. همچنین، نواری برای نشان دادن لوگوی سازمان(های) ناشر طراحی شده است که مشخصات آن نیز درج شده است (شکل ۲ و ۳). برای این نوار بسته به اینکه کتاب توسط یک ناشر یا دو ناشر منتشر شود، تفاوت دارد.

لپه برگردان پښت توضیحاتی درباره مفاد کتاب		پښت پښت جلد
لپه برگردان رو توضیحاتی درباره نگارنده، مترجم کتاب	نویسنده: نام و نام خانوادگی، مرتبه علمی (اختیاری) و محل اشتغال مترجم: نام و نام خانوادگی، مرتبه علمی (اختیاری) و محل اشتغال (جلد:.....) نام کتاب (فارسی) نام کتاب/مترجم (فارسی)	روبرو روبرو جلد
سال انتشار	شماره علمی انتشار	ISBN: شابک: رمزین
سال انتشار	نام کتاب (جلد:.....) نگارنده: نام و نام خانوادگی، مرتبه علمی (اختیاری) و محل اشتغال مترجم: نام و نام خانوادگی، مرتبه علمی (اختیاری) و محل اشتغال	پښت پښت جلد

شکل ۱. طرح جلد کتاب

شکل ۲. نوار لوگوی کتابهای پژوهشگاه

شکل ۳. نوار لوگوی کتابهای مشترک با سایر ناشران (مثلاً نشر چاپار)

۳. متن

متن هر کتاب نیز به ترتیب از اجزای زیر تشکیل شده است. شایان ذکر است صفحه‌های پیش‌متن و پس‌متن فاقد سرصفحه هستند:

واحد‌های پیش‌متن	وجود	واحد‌های پس‌متن	وجود
صفحهٔ بسم‌الله	الزامی	پس‌گفتار	اختیاری
صفحهٔ عنوان (فارسی)	الزامی	پیوست (ها)	الزامی (در صورت وجود)
صفحهٔ شناسنامه	الزامی	کتابنامه (ها)	الزامی
صفحهٔ اهدا	اختیاری	واژه‌نامه (ها)	الزامی
یادداشت ناشر	اختیاری	برای مطالعهٔ بیشتر	اختیاری
پیش‌گفتار (ها)	اختیاری	نمایه (ها)	الزامی
فهرست مطالب	الزامی	صفحهٔ عنوان (انگلیسی)	الزامی

الف-۱. صفحهٔ بسم‌الله

این صفحه، به صورت مستقل عبارتهای مربوط به خداوند را در برمی‌گیرد. نمونه‌ای از صفحهٔ «بسم‌الله» در شکل ۴ آمده است.

شكل ٤. نمونه صفحة بسم الله

الف-۲. صفحهٔ عنوان (فارسی)

این صفحه دربرگیرندهٔ اطلاعات لازم برای معرفی اجمالی اثر با عناوین و ترتیب زیر است:

الف-۲-۱. عنوان اصلی اثر؛

الف-۲-۲. عنوان فرعی اثر؛

الف-۲-۳. نگارنده (گان)؛

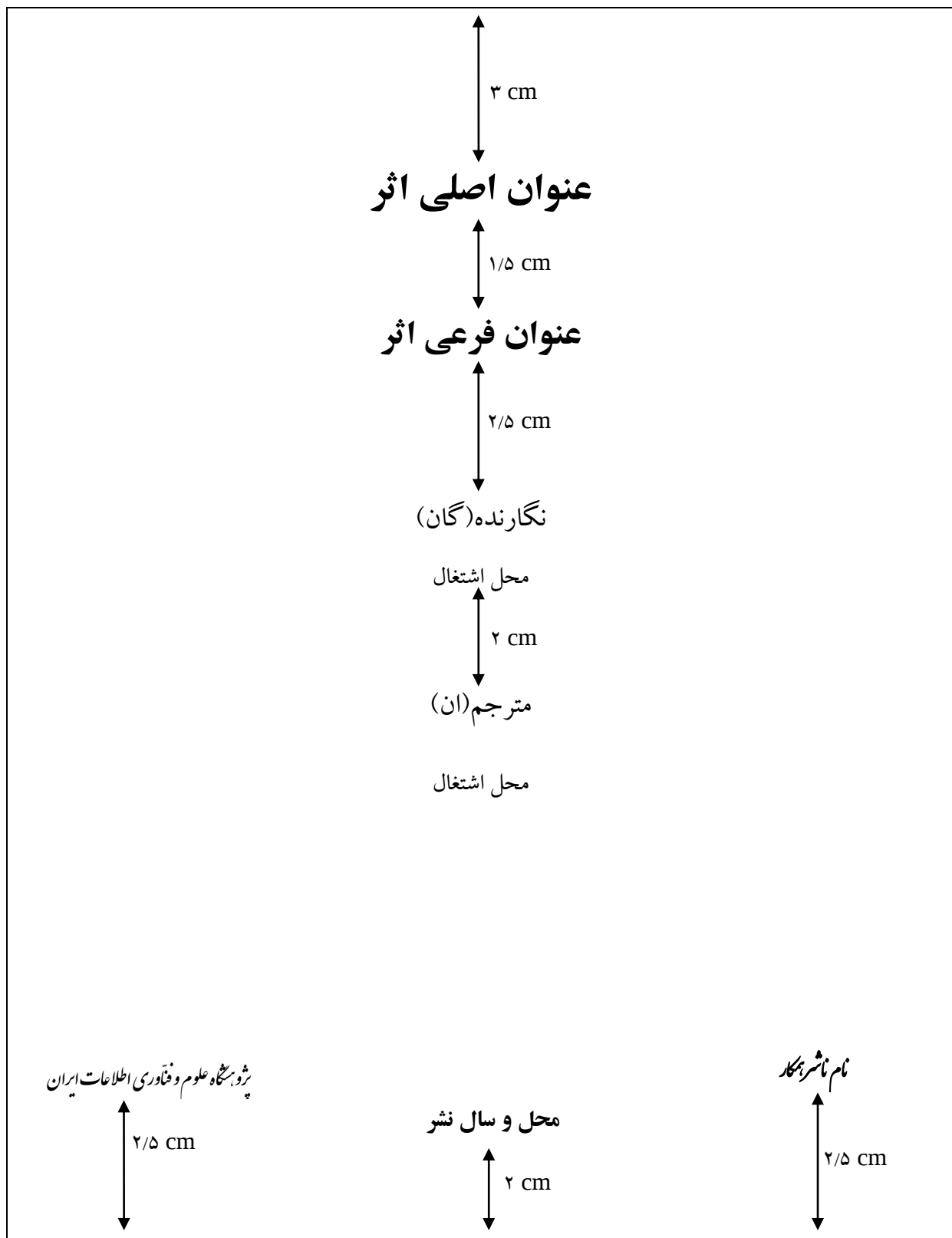
الف-۲-۴. مترجم (ان)؛

الف-۲-۵. نام پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران در سمت راست پایین صفحه؛

الف-۲-۶. نام ناشر همکار در سمت چپ پایین صفحه؛

الف-۲-۷. محل و سال نشر اثر در وسط پایین صفحه.

نمونه‌ای از صفحهٔ «عنوان (فارسی)» در شکل ۵ آمده است. فاصلهٔ سطرها براساس نمونه انتخاب می‌شود.

شکل ۵. نمونه صفحه عنوان (فارسی)

الف-۳. صفحه شناسنامه

این صفحه نشان‌دهنده مشخصات دقیق ناشر، پدیدآور، عنوان، تاریخ ویراست، تأکید بر محفوظ بودن نشرانه و فیفا است و اطلاعات زیر را در برمی‌گیرد:

الف-۳-۱. عنوان کامل اثر؛

الف-۳-۲. عبارت نشرانه؛

الف-۳-۳. اطلاعات مربوط به نگارنده(گان)، مترجم(ان)، ویراستار(ان)، چاپ، انتشارات، فروست، نوبت چاپ،

شمارگان، مرکز پخش، بها و عبارت مربوط به حفظ حقوق ناشر؛

الف-۳-۴. فیفا (فهرست‌نویسی پیش از انتشار)؛

الف-۳-۵. عبارت «این کتاب از سلسله انتشارات پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران است که با

همکاری انتشارات xxxxxxxx منتشر شده است».

نمونه‌ای از صفحه «شناسنامه» در شکل ۶ آمده است.

عنوان اثر

© حق چاپ: ۱۳۰۰، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

نگارنده (گان):

مترجم(ان):

ویراستار ادبی: ، ویراستار فنی:

طراح جلد: چاپ: لیتوگرافی: صحافی: ناظر چاپ:

ناشر: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران و شماره انتشار: شماره پیاپی:

نوبت چاپ: شمارگان: نسخه

سال انتشار:

مرکز پخش: نشانی و شماره تلفن:

بها: ریال

سرشناسه:

عنوان/ پدیدآور: - مشخصات نشر: .

مشخصات ظاهری:

شابک: - - -

وضعیت فهرسنویسی:

یادداشت:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

شناسه افزوده:

رده بندی کنگره: /

رده بندی دیویی: /

شماره کتابشناسی ملی: -م

این کتاب از سلسله انتشارات پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران است که با همکاری انتشارات منتشر شده است.

شکل ۶. نمونه صفحه شناسنامه

الف-۴. صفحه اهدا

این صفحه، صفحه‌ای است که بلافاصله پس از «صفحه شناسنامه» می‌آید و نشان‌دهنده آن است که اثر به شخص یا اشخاصی تقدیم شده است.

الف-۵. یادداشت ناشر

این صفحه، یادداشتی است که توسط ناشر نگاشته شده و به طور معمول شامل اهمیت و چرایی انتشار اثر است.

الف-۶. پیش‌گفتار(ها)

این صفحه، مقدمه‌ای است که توسط شخصی جز پدیدآور نگاشته می‌شود تا اثر را معرفی کند یا بدان اعتبار بخشد. در پایان پیش‌گفتار، نام و نام‌خانوادگی نگارنده پیش‌گفتار درج می‌شود.

الف-۷. فهرست مطالب

این صفحه، فهرست حاوی عنوان و شماره قسمت‌ها و فصل‌ها و بخش‌های اثر است که در مقابل هر یک، شماره صفحه آغاز متن مربوط نیز درج می‌شود.

موارد پیشین از اجزای پیش‌متن اثر بود. مواردی که در پی می‌آید از اجزای پس‌متن اثر است.

ب-۱. پس‌گفتار

این صفحه، حاوی متن مختصری است که در انتهای کتاب درج می‌شود و مستقل از فصل‌بندی و موضوع و اجزای کتاب است. برای مثال ممکن است سخن کوتاهی درباره پدیدآور باشد؛ یا اگر پدیدآور پیش از چاپ اثر فوت کرده باشد، شامل متنی باشد که ناشر به عنوان قدردانی از پدیدآور به اثر بیفزاید.

ب-۲. پیوست(ها)

این صفحه، در برگیرنده بخشهایی از اثر است که نبود آن لطمه‌ای اساسی به اثر نمی‌زند اما حضور آن موجب تکمیل شدن استنادات و مطالب اثر است.

ب-۳. منابع

این صفحه، فهرستی است که مشخصات کتابشناختی منابع مورد استفاده در متن کتاب را به دست می‌دهد. این فهرست بر اساس «شیوه‌نامه ایران» تنظیم می‌گردد. اگر در تألیف اثر از منابع فارسی و غیرفارسی استفاده شود، منابع به دو قسمت فارسی و غیرفارسی تقسیم می‌شود. در این صورت نخست، منابع فارسی و سپس منابع غیرفارسی می‌آید. منابع فارسی بر اساس راهنمای زیر تنظیم می‌شوند:

۱. کتاب: نام خانوادگی پدیدآور، نام پدیدآور. سال انتشار اثر. ترجمه نام و نام خانوادگی مترجم. عنوان اثر، محل نشر: ناشر.

۲. مقاله: نام خانوادگی پدیدآور، نام پدیدآور. سال انتشار مقاله. عنوان مقاله. عنوان نشریه دوره (شماره): ص - ص.

همچنین منابع غیرفارسی نیز بر اساس راهنمای زیر تنظیم می‌شوند:

1. Book: Family Name, First Name. Year. Title. Place: Publisher.
2. Journal: Family Name, First Name. Year. Article's Title. Journal's Title Volume(Number): P-P.

ب-۵. واژه‌نامه(ها)

این صفحه، فهرستی است که واژه‌های مهم و کلیدی متن را به یک یا دو (یا چند) زبان و با ترتیب الفبایی به دست می‌دهد و ممکن است به دو بخش «فارسی» و «غیرفارسی» تقسیم شود. در این صورت ابتدا واژه‌نامه فارسی به غیرفارسی و سپس واژه‌نامه‌های غیرفارسی به فارسی درج می‌شوند. (برای نمونه فارسی - انگلیسی، و سپس انگلیسی - فارسی).

ب-۶. برای مطالعه بیشتر

این صفحه، شامل مشخصات کتابشناختی منابعی است که به صورت مستقیم در تألیف اثر مورد استفاده قرار نگرفته اما به دلیل اهمیت یا ادای وظیفه و مراعات اخلاق نگارش درج می‌شود.

ب-۷. نمایه(ها)

این صفحه، نوعی فهرست موضوعات و مفاهیم موجود در یک متن، یعنی فهرست کلیدواژه‌های متن است که دارای دو ویژگی اساسی است:

الف) دارای ترتیب الفبایی است و در نتیجه یافتن یک کلیدواژه در آن به سرعت انجام می‌پذیرد.

ب) هر مدخل آن دارای نشانی کلیدواژه است و در نتیجه با مراجعه به نشانی داده شده در مدخل نمایه به آسانی می‌توان مکان کلیدواژه در متن را پیدا کرد.

مراحل نمایه‌سازی عبارتند از «تعیین موضوع مدرک، بازنمود مفاهیم مدرک به کمک توصیفگرهای اصطلاحنامه و بازیابی نهایی». نمایه به دو دسته کلی نمایه توصیفی و نمایه موضوعی تقسیم می‌شود:

الف) نمایه توصیفی^۱ که شامل پرداختن به ویژگی‌های اطلاعاتی غیرموضوعی یک مدرک یا اطلاعات کتابشناختی آن است.

ب) نمایه موضوعی^۲ که ساخت و پرداخت زمینه‌های اطلاعاتی مدرک که بار موضوعی دارد و دسترسی بر مدارک را از طریق موضوع امکان‌پذیر می‌سازد.

در تنظیم نمایه‌ها از سه نوع زبان استاندارد استفاده می‌شود که عبارتند از

الف) زبان طبیعی^۳: در این روش هر اصطلاح یا واژه‌ای که در مدرک آمده، می‌تواند برای نمایه در نظر گرفته شود. خصوصیت بارز نمایه‌سازی به زبان طبیعی، فقدان یک واژگان کنترل شده است. این خصوصیت باعث تنوع زبان طبیعی در نمایه‌سازی شده است.

ب) زبان آزاد^۴: عبارت است از نمایه‌سازی که در آن هر واژه‌ای که بتواند موضوع مدرک را خوب توصیف کند به عنوان اصطلاح نمایه برگزیده می‌شود. خواه به وسیله پدیدآورنده مدرک به کار رفته باشد و یا به کار نرفته باشد.

ج) زبان کنترل شده^۵: در این گونه نمایه‌سازی به طور معمول فهرستی مستند، مشخص‌کننده اطلاعاتی است که ممکن است به موضوعات نسبت داده شود؛ به بیان دیگر در نمایه‌سازی به زبان کنترل شده، شخص اصطلاحات یا واژه‌هایی از یک فهرست واژگان را براساس تفسیر ذهنی که از مفاهیم مندرج در مدرک دارد به مدرک اختصاص می‌دهد. ضروری است نمایه آخرین صفحه‌های فیزیکی اثر را تشکیل دهد و هیچ متنی نباید بعد از آن آورده شود.

ب-۸. صفحه عنوان (انگلیسی)

این صفحه دربرگیرنده اطلاعات لازم برای معرفی اجمالی اثر به زبان انگلیسی و با عناوین و ترتیب زیر است:

الف-۲-۱. عنوان اصلی اثر؛

الف-۲-۲. عنوان فرعی اثر؛

الف-۲-۳. نگارنده(گان)؛

الف-۲-۴. مترجم(ان)؛

^۱ . Descriptive Index

^۲ . Subject Index

^۳ . Natural Language

^۴ . Free Language

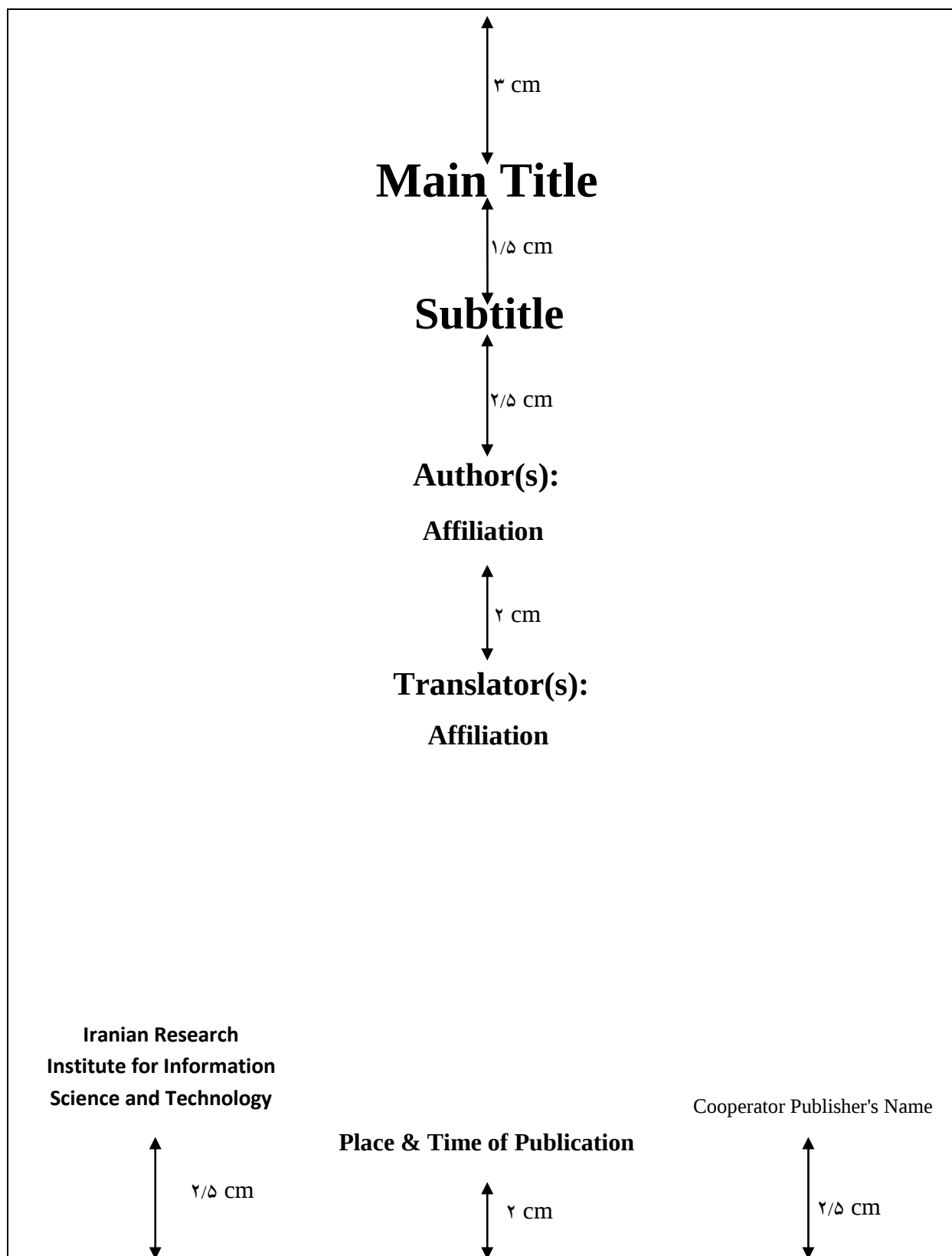
^۵ . Controlled Language

الف-۲-۵. نشان پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران در سمت چپ پایین صفحه؛

الف-۲-۶. نشان ناشر همکار در سمت راست پایین صفحه؛

الف-۲-۷. محل و سال نشر اثر در وسط پایین صفحه.

نمونه‌ای از صفحه «عنوان (لاتین)» در شکل ۷ آمده است.

شکل ۷. نمونه صفحه عنوان (انگلیسی)